

MSZW is akkoord  
4/6)



Ministerie van Sociale Zaken en  
Werkgelegenheid



4/6 KE9  
cc: C

**TER BESLISSING**



**Datum**  
3 juni 2024



**Uiterlijk bij**  
5 juni 2024

**Bijlage(n)**  
5

Aan Minister van SZW

# nota

Verzending Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle'

## Aanleiding

In de MR van 7 juni wordt de kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle' besproken. Indien de MR instemt, kan de brief verzonden worden aan de Tweede en Eerste Kamer.

## Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met het verzenden van de brief naar de TK en EK?
  - Wanneer u akkoord bent, kunt u dan de brief tekenen?
- Bent u akkoord met openbaarmaking van de onderliggende beslisnota's?

## Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle'	Verzenden aan TK	
2	Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle' - eerste Kamer	Verzenden aan EK	
3	OPENBAARMAKEN 1 Opmerking MSZW Nota ASEA 507	Bijlage bij verzending	
4	OPENBAARMAKEN 2 Gezien MSZW ASEA 5343	Bijlage bij verzending	
5	OPENBAARMAKEN 3 6860 ASEA MSZW akkoord met nota	Bijlage bij verzending	



11/2 2024

TER BESLISSING

Aan Minister van SZW

Datum  
11 januari 2024

# nota

Denkrichtingen Kabinetsreactie WRR-rapport 'Grip'

## Aanleiding

Op 30 november 2023 heeft de WRR het rapport "Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle" gepubliceerd. In de MR van 17 november is afgesproken dat u (MSZW) de kabinetsreactie coördineert, en deze mede namens MAPP, MBZK en MVWS verstuurt. Via deze nota stellen wij een redeneerlijn voor de kabinetsreactie voor.

## Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd te reageren op de voorgestelde redeneerlijn met uw gedachten, toevoegingen en aanpassingen.

## Kernpunten

- Het WRR-rapport "Grip" gaat over het belang van persoonlijke controle op de omgeving, en het belang voor burgers om door het eigen handelen hun doelen te kunnen bereiken.
- In de redeneerlijn leggen wij de nadruk op de waarde van het denken vanuit "Grip" binnen de overheid. We proberen daarbij weg te blijven van gedetailleerde beschrijvingen van bestaand of aangekondigd beleid.
- We willen voorkomen dat de kabinetsreactie uitmondt in een lange lijst van alle relevante beleidsmaatregelen door dit kabinet. Het WRR adviseert ook om vanuit een hoger abstractieniveau naar dit vraagstuk te kijken. Echter, vanwege de sterke raakvlakken met het arbeidsmarktpakket lijkt het wel relevant om het pakket te noemen. We zullen ook een check doen op dergelijke trajecten buiten ons ministerie.
- Na de verwerking van uw suggesties op de redeneerlijn zullen wij deze breder delen met de andere BWP's om ook hun input op te halen.
- Wij gaan nog bij MOCW peilen of hij geïnteresseerd is om de brief mede namens te verzenden.

ja  
• FOW  
• sociale cohesie / perspectief  
• Afgehaald NL / elke regio telt

## Redeneerlijn kabinetsreactie

### Introductie - 1 pagina

- De onzekere tijd waarin we leven vraagt veel van burgers. We staan als samenleving voor grote uitdagingen op het gebied van klimaat, demografie en geopolitieke ontwikkelingen. Voor grote groepen burgers kan het voelen alsof ze de controle over hun leven en omgeving zijn kwijtgeraakt.

overgaan met structuren. Dit.

& people in the move & AI, digt

soziale cohesie / bestaansh + perspectief

zijn groep  
"de digitale is voor  
"herengaan"  
social media)

40% herhaal

juist nodig om nu dayer aan te kunnen  
& Bubbles -> mens leen steeds meer in hun

- Het rapport borduurt in zekere zin voort op het WRR "Weten is nog geen doen" uit 2017 waarin het begrip doen-vermogen is geïntroduceerd. En het raakt aan de andere rapporten SCP "Eigentijdse ongelijkheid" en WRR "Het betere werk".

Datum  
11 januari 2024

Belang en breedte van grip - 2-3 pagina's

Samenvatting WRR:

- Volgens de WRR betekent grip dat mensen door hun eigen handelen invloed kunnen hebben op hun omgeving. De WRR laat met bestaand en nieuw onderzoek zien dat grip speelt op alle facetten van het leven.
- Dit gaat onder andere om:
  - Werk en inkomen.
  - Gezondheid en zorg.
  - Wonen.
  - Leefomgeving.
- Onderzoek laat zien dat grip wel een correlatie heeft met inkomen, maar dat er ook onder midden- en hoge inkomens mensen zijn die weinig grip ervaren en daar negatieve gevolgen van ondervinden.
- De WRR heeft een belangrijke boodschap: maatschappelijke zorgen zijn soms verholde persoonlijke zorgen. Gevoelens van maatschappelijk onbehagen zeggen niet alleen iets over hoe het gaat met de samenleving als geheel, maar ook iets over hoe het iemand vergaat in zijn eigen leven.

"(hoes) hoe ik me als de rest houwt als andere dat niet doen"

- ⊖ met maatsch ⊕ met mij
- (KS)
- Fear of Falley

Reactie kabinet:

- Het kabinet herkent de constatering van de WRR dat een gebrek aan grip kan zorgen voor problemen op veel verschillende terreinen van het leven.
- Niet alleen de uiteindelijke uitkomsten voor mensen zijn belangrijk, maar juist of de burger in zijn of haar kracht wordt gezet om die uitkomsten te bereiken. En dat bij eigen verantwoordelijkheid ook eigen rechten en middelen behoren. *+ Plichten*
- In de praktijk zijn die rechten en middelen echter ongelijk verdeeld binnen onze samenleving, wat in de weg kan staan aan kansengelijkheid, zoals ook het SCP-rapport "Eigentijdse ongelijkheid" laat zien. Dit raakt ook aan het concept equality vs. equity, wellicht hebben kwetsbare groepen meer middelen/rechten nodig om eenzelfde gevoel van grip te ervaren. En vanuit het perspectief van liberty is wegnemen van belemmeringen om grip uit te oefenen van belang.
- Verder is het niet voldoende om burgers te vertellen dat het eigenlijk goed gaat met Nederland, terwijl ze dat zelf niet zo ervaren. Het streven naar een beter begrip van de bronnen van onbehagen, met name de persoonlijke doelen en uitdagingen van burgers, zal bijdragen aan een meer effectieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken.
- In de brief willen we concrete voorbeelden opnemen, ook buiten het SZW-domein.

*1 ook del van andere*

*of te beïnvloeden ook al heeft je het misschien niet (chilenaal) huuas kan maken*

*"mijn" pleage in mijn?!*

*→ Fear of Falley  
→ Boek Ballenende*

Inzetten op grip - 2-3 pagina's

Samenvatting WRR:

- De WRR stelt dat persoonlijke controle een positieve beleidsagenda betekent. In plaats van het verminderen van onzekerheid moet de overheid burgers de gereedschapskist geven om met onzekerheid en persoonlijke verantwoordelijkheid om te kunnen gaan.
- De WRR benoemt drie wegen om grip te vergroten:
  - Directe grip, met als randvoorwaarde een navigeerbare omgeving.
  - Indirecte grip, via collectieve belangenbehartiging, coöperaties en burgerinitiatieven, maar ook de representatieve democratie.

*Sociaal contract  
Nemen ook OESO uit 2017 (?) met gelijkheid des chances*

*En dus ook weg van normaliteit*

*& kansarm & sociaal contract*

Voorbeeld: geopolitieke instab.   
 ↳ zelf grip ( noodpakket, discussieplicht)   
 ↳ minder OH grip heeft (% Navo etc)   
 ↳ ~~mogelijk zelfgrip (behe)~~ huwas

Datum  
11 januari 2024

- o Collectieve grip (samenleving als geheel, niet alleen overheid), door aansprekende en solide plannen.
- Tegelijkertijd is er ook sprake van een verdelingsvraagstuk bij grip. Meer controle voor de een betekent soms minder controle voor de ander. Dit is evident bij de herverdeling van inkomens via de belastingen, maar het werkt ook zo op andere terreinen. *zoals*
- Het aanbieden van inspraak op nieuwbouw kan mensen meer grip geven op ontwikkelingen in hun leefomgeving. Maar tegelijkertijd kan dit ook leiden tot stilstand (weerstand vanuit "not in my backyard") en minder grip voor woningzoekenden.
- Voorbeelden maatregelen directe grip:
  - o Minder flexwerk, meer scholing
  - o Rechten voor werkenden om flexibele arbeidsuren te kiezen, verlofregelingen
  - o Meer regie bij maatschappelijke ondersteuning
  - o Mede-eigenaarschap windmolens
- Voorbeelden maatregelen indirecte grip:
  - o Bevorder coöperaties en collectieven
- Voorbeelden maatregelen collectieve grip:
  - o Solide en aansprekende regeringsplannen
    - Solide: realistisch, op wetenschap gebaseerd, uitvoerbaar
    - Aansprekend: oog op het eindbeeld, toekomstgericht
  - o Onderwerpen: migratie, klimaatadaptie en ruimtelijke inrichting.
  - o Voorbeelden uit het verleden: Deltaplan, ruimte voor de rivier en Vinex (Vierde nota ruimtelijke ordening extra).

Reactie kabinet:

- Balans nodig in markt, overheid en maatschappelijk middenveld. Het concept grip biedt een waardevolle nieuwe blik op het dilemma of samenleving en economie moeten worden ingericht via sturing door de overheid, moeten ontstaan als uitkomst van individuele keuzes en marktprocessen, of moeten worden verzorgd door het maatschappelijk middenveld. Deze verschillende uitgangspunten kennen vanuit grip-perspectief ieder hun voordelen, maar ook tekortkomingen. Het richtinggevende ideaal van grip kan dus helpen als kritische toets.
- Het is goed om het grip perspectief beter mee te nemen in de gehele overheid, ook in het ambtelijk werk en de uitvoering. Dit sluit aan bij bestaande wensen rond vereenvoudiging sociale zekerheid, begrijpelijke taal, doenvermogenstoets, vertrouwen in de burger, en de menselijke maat in de uitvoering.
- Tegelijk zit daar de grootste uitdaging, met name bij de hoe-vraag. Grip-denken moet meer betekenen dan alleen een extra vinkje bij een nieuw wetsvoorstel.
- Solide en aansprekende plannen. Mogelijk aanhaken bij de staatscommissie demografie (en kabinetsreactie daarop) als voorbeeld van hoe vooruitkijken op een feitelijke basis houvast kan bieden.
- Positieve boodschap meegeven aan volgend kabinet.

Tilburg speech

! een sluit ander nu is  
 was betekenis du?  
 Endraagvlak en rechten/plicht (moraliteit)  
 LETOP in waar en 2'n grip begint, kan het zijn dat de van ander luidt en "grip" betekent nu plese je den of gelijk knige  
 → definiëer grip  
 in voor wat grip mogelijk

emo

FOW

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie
1	WRR-rapport Grip	Ter informatie (niet verzenden)

manus 4p >>> OH

Maan is men dan regis vanuis OH  
 → vast contract  
 → gezondheid / levenswijze  
 → vermogen (ook sociaal !!) als kegnair  
 → etc



Aan

Minister van SZW en Minister voor APP

nota

Concept Kabinetsreactie WRR rapport Grip

TER BESLISSING

Datum  
23 april 2024

Uiterlijk bij  
25 april 2024

Bijlage(n)  
0

### Aanleiding

- Op 30 november 2023 is het WRR rapport "Grip, het maatschappelijk belang van persoonlijke controle" verschenen. Begin dit jaar heeft u (MSZW) gereageerd op een eerste outline voor de kabinetsreactie op het rapport. Op basis hiervan hebben we in interdepartementaal verband een concept kabinetsreactie uitgewerkt.

### Gevraagd besluit

- Heeft u inhoudelijke punten bij de concept kabinetsreactie die u graag verwerkt ziet?
- Bent u akkoord met het agenderen van de concept kabinetsreactie in de CWIZO van 27 mei, na het verwerken van uw opmerkingen?

### Kernpunten

- Het WRR rapport doet geen concrete beleidsaanbevelingen. De kabinetsreactie richt zich daarom vooral op het denkkader dat de WRR aandraagt. Om uiteen te zetten welke inzichten dit op kan leveren op verschillende beleidsterreinen. Deze insteek is ook voorgelegd in de outline die begin dit jaar met u, MSZW, is gedeeld.
- De minister van SZW is hoofdontekenaar van de brief. De brief wordt verzonden mede namens de minister voor APP. Vermoedelijk wordt de brief ook verzonden mede namens de ministers en staatssecretaris van VWS, de minister van BZK, de minister van OCW en de minister voor PVO.
- Dit concept wordt momenteel ook voorgelegd aan de bewindspersonen van deze ministeries. Zowel voor een check op hun betrokkenheid en als voor een inhoudelijke reactie vanuit hen. We zullen hun opmerkingen verwerken. Indien daar substantiële wijzigingen in zitten, leggen we die nog aan u voor.
- In het stuk over woningbouw staat nog een PM. BZK geeft aan te wachten op een op DG niveau afgestemde passage met een juiste balans tussen woningbouw enerzijds, en ruimtelijke ordening via de omgevingswet anderzijds.

### Proces

- De planning is om de brief op 27 mei te agenderen in de CWIZO. Die moet daarvoor op 17 mei worden aangeleverd.
- Vervolgens zou de brief op 7 juni voor verzending in de MR kunnen worden geagendeerd. Mocht de CWIZO een extra ronde politieke weging gewenst

3/5 129  
Moreelheid!  
En super  
inclusieve  
maatsch.  
?

lijkt me logisch idd

of gelijk 31 mei?

vinden, kan hier nog een RWIZO tussen komen. Die moet dan nog worden ingepland.

**Datum**  
23 april 2024

### **Inhoud brief**

- Inleiding (p.1)
- Een korte samenvatting van het concept Grip zoals uitgewerkt door de WRR. (p. 2/3)
- Een bespiegeling op de fundamentele punten van de WRR over de positie van de overheid: de overheid heeft een belangrijke taak om mensen handvaten te bieden om hun leven vorm te geven. Onvoldoende grip heeft negatieve individuele en maatschappelijke gevolgen. Maar de overheid kan onzekerheid niet volledig uitbannen. (p.3)
- Een uiteenzetting van hoe grip-denken relevant is voor verschillende terreinen.
  - Vertrouwen in de samenleving (p.3/4)
  - Arbeidsmarkt en sociale zekerheid (p.4/5)
  - Ongelijkheid (p.5/6)
  - Onderwijs (p.6)
  - Gezondheid (p.7/8)
  - Wonen en woningbouw (p.7/8)
  - Betrouwbare overheid (p.8)
- Conclusie (p.9)



30/5 2024

Aan Minister van SZW

TER BESLISSING

Datum  
28 mei 2024

# nota

Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle' in MR

## Aanleiding

Op 27 mei jl. is de kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle' besproken in de CWIZO. De bespreking verliep soepel en de CWIZO heeft ingestemd met het agenderen van de brief in de MR van 7 juni.

Uiterlijk bij  
29 mei 2024

Bijlage(n)  
3

## Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met het agenderen van de brief in de MR van 7 juni?
  - Indien u akkoord bent, kunt u dan het aanbiedingsformulier tekenen?

## Kernpunten

- Aan de hand van schriftelijke suggesties van EZK en BZK, en de bespreking in de CWIZO zijn er op een aantal punten nog aanpassingen geweest (zie versie met tracks in bijlage 2).
  - EZK had vanuit de voorzitter van BIN NL een aantal tekstuele aanscherpingen op de teksten over gedragswetenschappelijke inzichten en de rol van BIN NL. Deze hebben wij overgenomen.
  - BZK heeft een aantal toevoegingen gedaan in het stuk over wonen en woningbouw. Deze hebben wij overgenomen.
- Uw tekstuele opmerkingen zijn verwerkt.

## Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle'_schoon	Ter informatie (niet verzenden)	
2	Kabinetsreactie op het WRR-rapport 'Grip. Het	Ter informatie (niet verzenden)	

maatschappelijk  
belang van  
persoonlijke  
controle'\_tracks

**Datum**  
28 mei 2024



3 MR Ter informatie (niet  
aanbiedingsformulier verzenden)  
Kabinetsreactie op  
het WRR-rapport  
'Grip. Het  
maatschappelijk  
belang van  
persoonlijke controle'